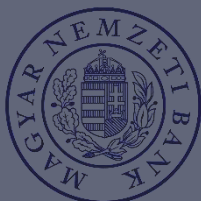

SOPRONI
EGYETEM

LÁMFALUSSY SÁNDOR
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI
KAR

A konferenciát támogatta / Supported by:
Magyar Nemzeti Bank (MNB)
/ Hungarian National Bank (MNB)

NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE ALKALMÁBÓL

International Scientific Conference
on the Occasion of the Hungarian
Science Festival

Sopron, 2021. november 4.
4 November 2021, Sopron

**PANDÉMIA – FENNTARTHATÓ GAZDÁLKODÁS
– KÖRNYEZETTUDATOSSÁG / PANDEMIC
– SUSTAINABLE MANAGEMENT – ENVIRONMENTAL AWARENESS
KONFERENCIAKÖTET / Conference Proceedings**

Szerkesztette / Edited by: OBÁDOVICS Csilla, RESPERGER Richárd, SZÉLES Zsuzsanna

Nemzetközi tudományos konferencia a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából /
International Scientific Conference on the Occasion of the Hungarian Science Festival

Sopron, 2021. november 4. / 4 November 2021, Sopron

**PANDÉMIA – FENNTARTHATÓ GAZDÁLKODÁS
– KÖRNYEZETTUDATOSSÁG /
PANDEMIC – SUSTAINABLE MANAGEMENT
– ENVIRONMENTAL AWARENESS**

KONFERENCIAKÖTET /
Conference Proceedings

(LEKTORÁLT TANULMÁNYOK / PEER-REVIEWED STUDIES)

Szerkesztette / Edited by:
OBÁDOVICS Csilla, RESPERGER Richárd, SZÉLES Zsuzsanna

SOPRONI EGYETEM KIADÓ /
UNIVERSITY OF SOPRON PRESS

SOPRON, 2022

**Nemzetközi tudományos konferencia a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából /
International Scientific Conference on the Occasion of the Hungarian Science Festival**

Sopron, 2021. november 4. / 4 November 2021, Sopron

Mottó / Motto: „Tudomány: iránytű az élhető jövőhöz” / „Science: a Compass For a Livable Future”

Szervező / Organizer: A Soproni Felsőoktatásért Alapítvány / For the Higher Education at Sopron Foundation

**A konferencia védnöke / Patron of the Conference:
Innovációs és Technológiai Minisztérium / Ministry for Innovation and Technology**

**Felelős kiadó / Executive Publisher: Prof. Dr. FÁBIÁN Attila
a Soproni Egyetem rektora / Rector of the University of Sopron**

**Szerkesztette / Edited by:
Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla, Dr. RESPERGER Richárd, Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna**

A kötet tanulmányait lektorálták / Peer-reviewed by:
Dr. BARTÓK István, BAZSÓNÉ dr. BERTALAN Laura, Dr. BEDNÁRIK Éva, Dr. habil. BODNÁR Gabriella,
Dr. BRUDER Emese, Dr. HOSCHEK Mónika, Dr. habil. Eva JANČÍKOVÁ, Dr. JANDALA Csilla,
Dr. habil. KOLOSZÁR László, Dr. KÓPHÁZI Andrea, Dr. KOVÁCS Tamás, Prof. Dr. KULCSÁR László,
Prof. Dr. Markus MAU, Prof. Dr. Nicole MAU, Dr. MÉSZÁROS Katalin, Dr. NEDELKA Erzsébet,
Dr. NÉMETH Nikoletta, Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla, PAPPNÉ dr. VANCÓS Judit, Dr. habil. PAPP-VÁRY Árpád,
Dr. PATAKI László, Dr. PIRGER Tamás, Dr. RESPERGER Richárd, Dr. habil. SZABÓ Zoltán,
Prof. Dr. SZÉKELY Csaba, Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna, Dr. SZÓKA Károly, Dr. TAKÁTS Alexandra

Tördelőszerkesztő / Layout Editor: TAKÁCS Eszter

Borítóterv / Cover Plan: ZSIDY Emese

ISBN 978-963-334-411-8 (pdf)

DOI: 10.35511/978-963-334-411-8

© Soproni Egyetem Kiadó / University of Sopron Press
Sopron, 2022 – Minden jog fenntartva.

SZERVEZŐK

Szervezők: A Soproni Felsőoktatásért Alapítvány
Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar

A konferencia elnöke: Prof. Dr. SZÉLES Zsuzsanna PhD egyetemi tanár, dékán

Tudományos- és Szervező Bizottság:

elnök: Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla PhD egyetemi tanár, Doktori Iskola-vezető

tagok: Prof. Dr. FÁBIÁN Attila PhD egyetemi tanár, rektor

Prof. Dr. SZÉKELY Csaba DSc professor emeritus

Prof. Dr. KULCSÁR László CSc professor emeritus

Dr. habil. POGÁTSA Zoltán PhD egyetemi docens

Dr. habil. TÓTH Balázs István PhD egyetemi docens, igazgató

Dr. KERESZTES Gábor PhD egyetemi docens, dékánhelyettes

Dr. NEDELKA Erzsébet PhD egyetemi docens, dékánhelyettes

Dr. HOSCHEK Mónika PhD egyetemi docens, intézetigazgató

Dr. KOLOSZÁR László PhD egyetemi docens, intézetigazgató

Pappné dr. VANCSÓ Judit PhD egyetemi docens, intézetigazgató

Dr. KOVÁCS Tamás PhD egyetemi docens

Dr. RESPERGER Richárd PhD adjunktus, a konferencia titkára

ORGANIZERS

Organizers: For the Higher Education at Sopron Foundation
University of Sopron Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics

President of the Conference: Prof. Dr. Zsuzsanna SZÉLES PhD Professor, Dean

Scientific and Organizing Committee:

chair: Prof. Dr. Csilla OBÁDOVICS PhD Professor, Head of the Doctoral School

members: Prof. Dr. Attila FÁBIÁN PhD Professor, Rector

Prof. Dr. Csaba SZÉKELY DSc Professor Emeritus

Prof. Dr. László KULCSÁR CSc Professor Emeritus

Dr. habil. Zoltán POGÁTSA PhD Associate Professor

Dr. habil. Balázs István TÓTH PhD Associate Professor, Director

Dr. Gábor KERESZTES PhD Associate Professor, Vice Dean

Dr. Erzsébet NEDELKA PhD Associate Professor, Vice Dean

Dr. Mónika HOSCHEK PhD Associate Professor, Director of Institute

Dr. László KOLOSZÁR PhD Associate Professor, Director of Institute

Dr. Judit PAPP-VANCSÓ PhD Associate Professor, Director of Institute

Dr. Tamás KOVÁCS PhD Associate Professor

Dr. Richárd RESPERGER PhD Assistant Professor, Secretary of the Conf.

TARTALOMJEGYZÉK / CONTENTS

Plenáris előadások

Plenary Lectures

Sustainability and Higher Education from a Three-dimensional Perspective <i>Dr. Rita LUKÁCS</i>	10
A jövő vezetőinek társadalmi felelősségvállalási attitűd vizsgálata <i>Examination of Future Leaders' Social Responsibility Attitude</i> <i>Dr. NÉMETH Patrícia – KASZA Lajos</i>	20

1. szekció: Versenyképesség és fenntartható gazdálkodás

Session 1: Competitiveness and Sustainable Management

Challenges and Chances for the Social and Economic Development of a Russian Border Region (the Case of the Samara Region) <i>Prof. Dr. Galina KHMELEVA – Dr. Marina KURNIKOVA</i>	33
Soy Supply and Organic Requirements for more Authenticity <i>Dr. Caspar VON DER CRONE – Prof. Dr. Nicole MAU</i>	41
The Impact of Artificial Intelligence on Leadership in the Corona Crisis <i>Thomas SOLDERITS</i>	51
Environmental Sustainability as a Strategic Reason for the Investment in Industry 4.0: The Difference between SMEs and Large Companies <i>Mohamed EL MERROUN</i>	63
Supply Chain Resilience: Lessons Learned during the COVID-19 Outbreak and its Implications for the Future <i>Johannes LITZENBURGER – Prof. Dr. Nicole MAU – Prof. Dr. Markus MAU</i>	68

2. szekció: Turizmus, marketing

Session 2: Tourism, Marketing

Felelős márkakommunikáció a koronavírus idején <i>Responsible Brand Communication during the Coronavirus Pandemic Situation</i> <i>Dr. habil. PAPP-VÁRY Árpád – Dr. LUKÁCS Rita</i>	74
A digitális transzformáció megjelenése a divatipari értékesítési gyakorlatokban <i>The Appearance of the Digital Transformation in Sales Practices of the Fashion Industry</i> <i>VIZI Noémi</i>	84
A turizmus fenntarthatósága a pandémia után <i>Sustainability of Tourism after the Pandemic</i> <i>Dr. JANDALA Csilla – GÁL Pál Zoltán – Dr. BÖRÖCZ Lajos – DARÁZS Fanni</i>	96
Az „Alföld Slow térség” versenyképességének vizsgálata <i>Analysis of the Competitiveness of the „Alföld Slow Region”</i> <i>SZŐKE Tünde Mónika</i>	107
Aktív lovasturizmus Magyarországon és a Fertő-tájon <i>Active Equestrian Tourism in Hungary and at Fertő Landscape</i> <i>Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla</i>	119

3. szekció: Fenntarthatóság, környezettudatosság

Session 3: Sustainability, Environmental Awareness

A vállalkozói attitűd vizsgálata bibliometriai módszer segítségével <i>Examining the Entrepreneurial Attitude Composite Word using Bibliometrics</i> Dr. FEHÉR Helga – Dr. KOZMA Dorottya Edina	132
A fenntarthatóság környezeti elemeinek megjelenése a hazai nagyvállalatok gyakorlatában <i>The Emergence of Environmental Elements of Sustainability in the Practice of Large Hungarian Companies</i> Dr. KOZMA Dorottya Edina – BOSNYÁK-SIMON Nikolett	149
Járvány, környezettudatosság, fenntarthatóság – mémelméleti áttekintéssel <i>Pandemic, Environmental Awareness, Sustainability – with a Meme Theory Overview</i> Dr. DÓRY István	165
A home office és a szervezeti kultúra egymásra gyakorolt hatásai a magyarországi multinacionális vállalatoknál – Kutatási tervezet <i>Interactions between Home Office and Organizational Culture at Hungarian Multinational Companies – Research Project</i> IONESCU Astrid	168
A könyvvizsgálók személyisége <i>The Personality of a Good Auditor</i> Dr. NEDELKA Erzsébet – Dr. HEGEDŰS Mihály.....	177
A pandémia hatásainak kommunikációja a Budapesti Értéktőzsdén jegyzett vállalatoknál <i>Communication of the Effects of the Pandemic by Companies Listed on the Budapest Stock Exchange</i> Dr. BARTÓK István János	185

4. szekció: Vállalati döntések a koronavírus-járvány idején

Session 4: Corporate Decisions During the Coronavirus Pandemic

Corporate Strategy in a Disruptive Economic Environment – Foremost A Strategic Alignment Topic? Thorsten SCHMUDE	193
Sustainability and EU Law. Latest Tendencies in the Field of Public Participation in Environmental Matters Dr. Ágnes VÁRADI	207
How to Recover the Labor Force of the Tourism Industry after the Global Health Crisis? – A Study in Vietnam Thị Phương Thảo HOÀNG.....	215
The Impact of the Corona Pandemic on the Project Management Process in Jordan Noor Ahmad Mahmood ALKHUJERAT	228

5. szekció: Versenyképesség és fenntartható gazdálkodás

Session 5: Competitiveness and Sustainable Management

Is Urban Farming the Green Economy of the Future?! Investigation of the Sustainable Management of a Hungarian Startup Enterprise Zsuzsanna VARGA – Dr. habil. Etelka KATITS – Katinka MAGYARI – Dr. Ildikó PALÁNYI – Dr. Éva SZALKA	237
--	-----

Szakirodalmi áttekintés az amazóniai indián chagrák – őshonos agrárerdészeti rendszerek – ökológiai, társadalmi és gazdasági jelentőségéről <i>The Role of Indigenous Agroforestry Systems in the Conservation of the Amazon</i> LENTI Attila	252
Smart Development with Digital Intelligent Cities in Cross-Border Regions Tamás GYULAI – Prof. univ. Dr. Mariana NAGY – Raluca CIBU-BUZAC	264
Explaining Correlations of Digital Transformation and Adaptiveness in B2B Sales in Relation to Resilience Günther MAIER	278
Investor Strategy Decisions in Case of Project Implementation Attila LEGOZA	289
Lean Thinking Strategy Peter IMRICKSKO	296
The Impact of Working Capital Management on Firm Profitability: Evidence from Pakistan Ali Akbar SOHAIL – Abdul QUDDUS	303

6. szekció: Fenntarthatóság, környezettudatosság – marketing
Session 6: Sustainability, Environmental Awareness – Marketing

Társadalmi hatások és MI! <i>Social Impacts and AI!</i> Dr. KÓKUTI Tamás	312
A koronavírus járvány hatása a globális klímaváltozásra <i>Impact of the Coronavirus Epidemic on Global Climate Change</i> NEUMANNÉ VIRÁG Ildikó – Dr. KOZMA Dorottya Edina – Dr. MOLNÁRNÉ dr. BARNA Katalin	325
A márkaélmény és a tartalommarketing kapcsolata <i>The Relationship between Brand Experience and Content Marketing</i> HAJDU Gergő	341

7. szekció: Fenntartható pénzügyek
Session 7: Sustainable Finances

A hazai biztosítási piac a számok tükrében: díjbevétel, szerződésszám és foglalkoztatottak <i>The Domestic Insurance Market in the Light of the Figures: Premium Income, Contract Number and Employees</i> EKE Zsolt	359
A pandémia hatásainak módszertani kérdései a nyugdíjbiztonságra <i>The Methodological Issues of the Effects of the Pandemic on Pension Security</i> SZABÓ Zsolt Mihály	366
A sikeres fordulatkezelés záloga – a pénzügyi turnaround controlling rendszer alkalmazása a magyar cégvilágban <i>Connecting the Turnaround to Success – the Application of Financial Turnaround Controlling in the Hungarian Business World</i> Dr. habil. KATITS Etelka – MAGYARI Katinka – VARGA Zsuzsanna	379
Gördülékeny tervezésű fenntartható vagyonkezelés hosszú- és rövid távú empirikus ütköztető analízise, a legfrissebb kutatási eredmények függvényében <i>Rolling Planned Sustainable Asset Management, Long-term and Short-term Empirical Collision Analysis Depending on the Latest Research Results</i> Dr. CZIRÁKI Gábor	395

8. szekció: Versenyképesség – munkaerőpiac

Session 8: Competitiveness – Labour Market

Agrár vállalkozások jövedelmezőségét befolyásoló tényezők és az innováció további kutatási lehetőségei

Factors Affecting the Profitability of Agricultural Enterprises and Further Research Opportunities for Innovation

ANGYAL Viktória – VAJAI Balázs407

A hatékony ellátási lánc megvalósulásához szükséges kompetenciák hallgatói és munkaerőpiaci szemszögből

Competencies Required for the Implementation of an Efficient Supply Chain from the Perspectives of Students and the Labour Market

MUNKÁCSI Adrienn420

Versenyképesség madártávlatból: globális kihívások és EU-válaszok a XXI. században

Competitiveness from a Bird's Eye View: Global Challenges and EU Responses in the 21st Century

Dr. SZEMPLÉR Tamás442

Hajlékonyfalú csomagolóanyagok struktúrájának elemzése flexográfiai matt lakkozási technológia esetén

Analysis of the Matt Lacquering Structure of Flexible-walled Packaging Materials in the Case of Flexographic Printing Technology

VÁRZA Ferenc – Dr. habil. HORVÁTH Csaba – JOÓBNÉ dr. PREKLET Edina448

9. szekció: Poszter-előadások

Session 9: Poster Presentations

Egészségügyi innovációk Magyarországon – startup aspektus

Healthcare Innovations in Hungary – from the Point of View of Startups

VITÉZ-DURGULA Judit455

Modeling the Customs and Logistics Framework of International Integration Processes

Prof. Dr. Roman FEDORENKO471

A faiparban foglalkoztatottak motivációjának fenntartása a pandémia árnyékában

How to Keep Maintaining the Motivation of People Working in Wood Industry during Coronavirus

NÉMETH Miklós – Dr. TAKÁTS Alexandra476

Aktív lovasturizmus Magyarországon és a Fertő-tájon

Active Equestrian Tourism in Hungary and at Fertő Landscape

Prof. Dr. OBÁDOVICS Csilla

egyetemi tanár (Professor)

Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar

(University of Sopron Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics, Hungary)

obadovics.csilla@uni-sopron.hu

Absztrakt

Hazánkban fontos szerepe van a lovasturizmusnak, mely a magyar idegenforgalom egyik vonzereje, növekedési lehetőségének fontos tartaléka. Európa legtöbb országában a természetes környezetben való lovaglás a zárt magánterületek és magán utak miatt szinte már lehetetlen. Óriási előnyünk, hogy hazánk legszebb tájain, rétjein, erdeiben még szabadon lehet lovagolni. Folyamatban van az egész országot átívelő lovastúra útvonal kialakítása, a megfelelő szálláshelyek feltérképezése, lovas pihenőhelyek létrehozása.

A lovastúrák szereplői a lovasok, a lovak, a lovardák, a szállásadók, vendéglátóhelyek, és a túraútvonal. 587 regisztrált lovarda szerepel a nyilvántartásban, 418 lovarda tevékenységei között szerepel a Tereplovaglás, túrázás. Több mint 3500 vizsgázott ló van. A lovardák patkós minősítése jelzi a színvonalat és a tevékenységek sokszínűségét.

A Fertő-tó környékén lévő településeken több lovarda található. Ezek egy része versenysport istálló, vagy bértartó hely, van lovasiskola, de túrázással, túraszervezéssel és turizmust kiszolgáló lovagoltatással csak a Fertő-parti Lovasklub foglalkozik. Évente megrendezésre kerülő lovastúra a *Széchenyiek nyomában* c. túra, ahol a lovaglás, lovaskocsis kirándulás mellett a kultúrkörnyezet megismerése is cél.

Kulcsszavak: lovasturizmus, lovastúra útvonal, Patkós minősítés, aktív turizmus, passzív turizmus

JEL-kódok: L83, Z32

Abstract

Equestrian tourism plays an important role in Hungary, which is one of the attractions of Hungarian tourism and an important reserve of its growth potential. In most European countries, riding in the natural environment is almost impossible due to closed private areas and private roads. Our huge advantage is that you can still ride freely in the most beautiful landscapes, meadows and forests of our country. The development of a horseback riding route across the country, the mapping of suitable accommodation and the creation of horse resting places are in progress. Equestrian tours include riders, horses, riding stables, hosts, restaurants, and hiking trails. There are 587 registered riding stables in the register, 418 riding stables include cross-country riding and hiking. There are more than 3,500 qualified horses. The horseshoe rating of riding stables indicates the standard and diversity of activities. There are several riding stables in the settlements around Lake Neusiedl. Some of them are racing sports stables or horse-keeping places for fee, there are a few riding schools, but hiking, tour organization and horseback riding serving tourism are dealt with only by the Equestrian Club on the Fertő Landscape. An annual equestrian tour named the Footsteps of the Széchenyi, where in addition to horseback riding, horse-drawn carriage rides, the goal is to get to know the cultural environment.

Keywords: equestrian tourism, equestrian tour route, Horseshoe qualification, active tourism, passive tourism

JEL Codes: L83, Z32

1. Bevezetés

Magyarországon a lovasturizmus nagy múltra tekint vissza. Lovastúránk már közel 90 éve vonzzák a külföldi aktív és passzív turizmusban résztvevő turistákat egyaránt. A szervezett lovastúráknak, a látványos lovasbemutatóknak egyaránt nagy hagyománya van hazánkban. Köszönhető mindez a természeti értékeknek, ahol még napjainkban is szabadon túrázhatnak a lovasok.

Az első igazi lovastúrát 1934-ben a Magyar Gazdák Országos Lovasegyesülete szervezte. Ezen a túrán 60 holland vendég vett részt. 1956 után az IBUSZ kezdett lovastúrákat szervezni első sorban külföldieknek. 1962-ben Tihanyban, a Mátra-Bükk térségben, Gyöngyös és Szilvásvárad között indult nagyobb lovastúra az aktív turizmus kedvelőinek. Ekkoriban váltak híresség a Hungária lovastúrák. A Balatonfelvidéken is beindult a lovasturizmus és a többnapos lovastúrák szervezése (Nagy, 2000; Németh, 2004).

A lovastúrák nem csupán a lovaglás élményét adták az idelátogató külföldieknek, Magyarországról is kaptak egy összképet (Györffy-Villám, 2001; Lóska, 2001)

A rendszerváltás átformálta a korábban jól működő rendszert. A központilag szervezett lovasturizmus és turisztikai szolgáltatások mértéke csökkent, a magán lovardák és ménesek száma robbanásszerűen nőtt. Kialakult a hobbilovaglás és hobbilótartás, ami eleinte a gazdag elit sajátossága volt. A lovas klubok, lovas egyesületek számának növekedésével a lovaglás mára már nem csupán a gazdagabbak hobbijának számít.

2. Az aktív lovasturizmus definíciója

A lovas turizmus kutatások egyik akadálya a használatban lévő sokféle terminológia. Nincs egy világos egyértelmű definíció a lovasturizmusra vonatkozóan (Buchmann, 2017). Az aktív lovasturizmusra vonatkozó különböző definíciókat tartalmazza a következő táblázat a teljesség igénye nélkül.

1. táblázat: Lovasturizmus definíciók

Szerző (ország)	Definíció
Buczek-Kowalik-Klamar-Kozon (2017) (Lengyelország, Szlovákia)	Lovasturizmus, amely megkíván bizonyos fokú edzettséget és professzionális tudást
Helgadóttir-Sigurðardóttir (2008, 2015) (Izland)	Lovaglás vidéken
Ollenburg (2005)	A lovasturizmus a vezetett tereplovaglástól kezdve, az egynapos lovastúrákon át a többnapos lovastúrákig, vagy lovaglás a lovarda területén, vagy lovasfogattal tett kirándulásig mindent magába foglal
Kozak (2013) (Lengyelország)	A vidéki térségek aktív turizmusának egy formája, amely során a lovasközpontból indulva kilovagolnak vagy kikocsiznak a természetbe
USA Agricultural Marketing Resource Center (USA) in Buchmann (2017)	Lovasoktatás, tereplovaglási lehetőség, amely nyereséget biztosít a vállalkozásnak

Forrás: Tomljenovic et al. (2018) alapján saját szerkesztés

Jelenleg hivatalosan a lovasszolgáltató tevékenység, legyen az akár rendszeres heti szintű lovagló óra, vagy alkalmi vendégek lovaglása, egyformán a turizmus szektorhoz tartozik.

A turista szempontjából aktív lovasturizmus a lovaglás, legyen az néhány órás tereplovaglás, vagy több napos lovastúra.

3. Jogszabályi háttér

A rendszerváltozás idején még nagy dolog volt, ha ingyenes lovaglási lehetőséghez jutott valaki, hiszen a lovardai lovasoktatás sokak számára megfizethetetlen volt. Azóta igen nagy vál-

tozásokon ment keresztül hazánkban a lovasélet, jelentősen nőtt a lovardák száma, de ez gyakran a minőség rovására ment. Szükségessé vált a lovakra és a lovardákra vonatkozó jogszabályi háttér rendezése, rendeletek megalkotása, frissítése. A jelenleg érvényben lévő lovardai rendelet első verziója 2008-ban keletkezett. A rendelet szabályozta a lovardai körülményeket, a ló-tartás és a lovasszolgáltatási tevékenységek feltételeit. Később ezt a rendeletet többször módosították, kiegészítették, hol enyhítették, máshol szigorították.

3.1. Engedély a lovardának

A lovas szolgáltatók engedélyhez kötött gazdasági tevékenységet végeznek, az engedélyt a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal adja ki. Annak szabályait, hogy ki folytathat ilyen gazdasági tevékenységet, a kereskedelmi jellegű turisztikai szolgáltatási tevékenységek között találjuk (kereskedelemtörvényről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (6/C. §52 (1)). Nyilvántartásuk szerint jelenleg 587 regisztrált lovarda van, ebből 418 lovarda tevékenységei között szerepel a tereplovaslás, túrázás. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy mind a 418 lovarda szervez lovastúrát, tereplovaslási lehetőséget is csak a töredékük biztosít. A legtöbb lovarda a lovasiskolai szintű gyermektömegek lovasoktatásából, vagy/és bértartásból tartja fenn magát. A regisztrált lovardák egy része szervez egy-két órás tereplovaslásokat, de egész napos vagy több napos lovastúra szervezésére csak kevesek vállalkoznak, szerencsére a számuk folyamatosan nő.

4. A lovardák tipizálása

Mint ahogyan korábban utaltam rá, nagyon sokféle formában működhet lovaslást biztosító tevékenység. Nincs két egyforma ló, és nincs két egyforma lovarda sem.

4.1. Lovasudvar a gyerekeknek

A gyerekek körében manapság egyre terjed a lovak szeretete, amihez a lovasmesék a tv-ben, a lovakról, lovasokról szóló mesekönyvek is nagyban hozzájárulnak. A gyerekek még nagyon fogékonyak az állatokkal való foglalkozás elsajátítására. A ló azonban veszélyes állat, hiszen nagy, erős, néha kiszámíthatatlan és ijedős. Szerencsére a gyerekekkel foglalkozó lovasudvarokban általában szelíd, jó idegrendszerű, a gyerekeket szerető lovakat válogatnak. Ettől függetlenül a gyerekeknek meg kell tanulniuk, hogy a lovak közelében nem szabad hangoskodni, rohángálni, hogyan kell a lovakat megközelíteni, mit szabad és mit nem a lovak környezetében. Erre lenne alkalmas az ovilovi, az iskolai lovasoktatás és a lovasszakörök, ezt tanulják meg a lovastáborokban.

Kezdetben a cél nem a professzionális lovasoktatás, hanem a lovak szeretetének átadása, a lovaskultúra oktatása, a viselkedés, lóismeret, és persze a lovaslás alapjainak elsajátítása. Ha egy gyermek eljut egy bizonyos szintre és nem pusztán a szabadidő hasznos eltöltése lesz a célja, hanem magasabb szinten is szeretne tanulni, akkor átirányítják sportegyesületbe, ahol már szakedzővel folytathatja a munkát.

Ilyen típusú lovaslási lehetőség több is akad a Fertő-tájon. Akad gazdasági tevékenységet folytató nagyüzemi lovasiskolai lovasoktatásra felkészült lovarda és van egy-két lóval rendelkező lótulajdonos.

4.2. A Lovarda, mint sportegyesület

A legtöbb lovas sportklub, illetve sportegyesület, ha lovardához kötődik, akkor lovasszolgáltató tevékenységet végez, és a kereskedelmi hivatal engedélyével rendelkezik. Vannak díjugrató edzővel vagy díjlovas sportoktatóval rendelkező lovardák. Általában ezekben a lovardákban ugró edzéseket vagy profi díjlovas oktatást tartanak.

Aki versenyzésre, akár díjugratásra, akár díjlovaslásra adja a fejét, az előbb-utóbb a pénzt is adja, egy jó versenyzésre alkalmas ló ára akár kezdő szinten is meglehetősen sok pénzbe kerül. Mind a díjlovaslás, mind a díjugratás olyan szakág, ahol nem szokás kölcsön lóval versenyezni – hacsak nem kifejezetten belovagló, lókiképző profi versenyzőről van szó, aki a tulajdonos felkérésére versenyez az eladásra szánt lóval. De idáig eljutni nagyon hosszú és rögzös, néha a kórház sürgősségi osztályán keresztül vezet az út.

Tehát az egyik típusú lovarda az, ahol lehetőség van kezdőként lovagolni tanulni, és van mód a haladóknak edzeni és versenyezni.

Ugyanitt, mivel bértartásra is van lehetőség, hobby lovasok is lehetnek, rossz időben fedes lovardában is lovagolhatnak, jó időben a szabadban, lovaspályán, vagy terepen.

Nincs lehetőség lóbérlésre, nem szerveznek tereplovaglásokot, lovastúrákat, legfeljebb a lovassportklub közössége szervez saját magának nagy ritkán egy-egy kirándulást. A drága versenylovakat egyébként sem szívesen viszik ki a szabad terepre, hiszen egy sérülés végzetes lehet a ló karrierje szempontjából.

4.3. A lovarda, ahol lovagolni lehet

Beszéltünk már a lovasudvarról, ahol gyerekek nyüzsögnek a lovak körül. Beszéltünk a lovasportklubról, ahol a kezdők is lovagolhatnak, de szűk a kapacitás, mert itt elsősorban a versenyzők edzései zajlanak, illetve a bértartók lovagolnak.

Van azonban egy harmadik típus, ami, sajnos a mai viszonyok között ritka, mint a fehér holló, ezek a tanlovardák, szinte eltűntek a palettáról. Az állami lovardák száma lecsökkent. A tangazdaságok a drága fenntartási költségek és az alacsony bevételi lehetőségek miatt sok esetben leépítették a lovardákat és a jövedelmezőbb ágazatokat erősítették. Ahhoz, hogy egyidőben 10-15 lovas tudjon osztályban lovagolni, 15-20 jól képzett lóra van szükség. 15 ló havi tartási költsége még alaphangon számolva is megüti a félmillió Ft-ot. Márpedig az iskolai lovasoktatás bevezetése feltételezi a tanlovardák meglétét az országban mindenhol, az iskolák számára elérhető távolságban.

Ezek a tanlovardák általában még a mai napig állami fenntartású intézményekhez tartoznak, egyetemhez, szakközépiskolához. Vannak természetesen magánkézben lévő, nagy kapacitással rendelkező lovasiskolák is, de ezek száma elenyésző. A Fertő-tájon két magánkézben lévő lovarda akad, ahol viszonylag nagyobb lólétszámmal osztálylovaglást tartanak, és rövidebb tereplovaglást is szerveznek.

Minél több gyerek ismerkedik meg a lovakkal közelről, annál több lovas cseperedik fel, több versenyző, több szabadidős lovas, és nem utolsósorban túralovas válhat belőlük. Talán eljön majd az idő, amikor a szervezett lovastúrákon nem csak a külföldiek vesznek részt – illetve eljön majd az idő, amikor a növekvő igények miatt a szerényebb pénztárcával bíró magyar lovasoknak is szerveznek lovastúrákat.

5. A lovas szolgáltatók Patkós minősítése

Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség 1998 óta működik, mint szakmai érdekvédelmi szervezet. 339 lovas turisztikai szolgáltató tagja a szövetségnek. A Szövetség fő feladatai közé tartozik a lovas szolgáltatók patkós minősítési rendszerének működtetése, a lovak alkalmassági vizsgáztatása, lovas turisztikai termékek reklám- és marketing-feladatainak ellátása, lovas rendezvények, bemutatók szervezése, lovas szakemberképzés országos megszervezése (MLTKSZ). Vezetője Lóska János. Több mint 40 éve vezet lovastúrákat Magyarországon.

A rendszerváltás után a lovas létesítmények 98%-a magán kézbe került, így bárki bármilyen tevékenységet végezhetett, ami a minőség rovására ment. A minőségi szolgáltatáshoz vezető út első lépése a patkós minősítés bevezetése volt. A turistafogadás feltételeinek felmérése elsőként 1998-ban történt meg. A Patkós minősítés során többféle szempontot is mérlegelnek, amelyek kitérnek a környezetre, a lovak életkörülményeire, a fizikai és humán infrastruktúra minőségére és az egyéb rendezvényekre is.

A Patkós minősítés rendszerét a következő táblázat tartalmazza.

2. táblázat: Patkós minősítés szempontrendszere

Szempont	Tartalom
1. Környezeti szempontok	Természeti adottságok. Parkosítás, a környezet rendje. Az épületek stílusossága, állapota. A lovas szolgáltatásra használt terület alkalmassága, rendje. Higiéniai feltételek biztosítása.
2. A lovak tartásával, alkalmasságával kapcsolatos szempontok	Tartástechnológiai körülmények. A lovak kiképzettségi foka. Kezelhetőség, kapcsolatteremtési készség. A szolgáltatásnak megfelelő alkalmasság. Kondicionális állapot. Egészségügyi állapot.
3. A lovas szolgáltatásokkal kapcsolatos szempontok	A lovas szolgáltatások köre. Színvonala. A szerszámok állapota, megfelelő száma, tisztasága, biztonsága, kényelme. A hely marketingje (kiadvány, információs médiák használata stb.) Szolgáltatások ár-érték aránya.
4. Személyi tényezők	A lovas szakember (vezető) alkalmassága. A szolgáltatást végző személyzet alkalmassága. Nyelvtudás. Baleset megelőzés, védelem, biztonság.
5. Egyéb programok, lehetőségek	A helyben lévő lehetőségek. A telepen kívül lévő lehetőségek. Garantált állandó rendezvények, programok. Étkeztetés minősége (helyben vagy közelben). Szállás minősége (helyben vagy közelben).

Forrás: MLTKSZ (<https://mltsz.hu/patkos-minosites/>)

A Patkós minősítés 1-5-ig terjed. A különböző szempontok alapján elérhető pontszámok összege határozza meg a végső minősítést. A minősítési kritériumokat a következő táblázat tartalmazza.

3. táblázat: Patkós minősítés kritériumai

Patkó	Kritériumok
5	min. 22 pont, a fő szempontok egyikében sem 4 pont alatti az átlagpontszáma – legalább 10 db alkalmas lóval és felszereléssel rendelkezik – a lovas szolgáltatások 5 témaköréből legalább hármat képes szolgáltatni – legalább 1 fő idegen nyelvet beszélő lovas szakemberrel rendelkezik
4	min. 19 pont, csak egy szempont szerint lehet hármas átlagpontszáma, de ez nem lehet a 2. pont – legalább 8 alkalmas lóval rendelkezik – lovas szolgáltatások 5 témaköréből hármat képes szolgáltatni – van kapcsolódó programja – 1 fő idegen nyelvet beszélő lovas szakemberrel rendelkezik
3	min 17 pont, a 2. és 3. szempontokban nem lehet 3-nál kevesebb az átlagpontja – lovas szolgáltatásokból két fő témakört tud nyújtani – van kapcsolódó programja – legalább 5 alkalmas lóval rendelkezik
2	min 15 pont, legalább 4 lóval és felszereléssel rendelkezik – lovas szolgáltatások fő témaköreiből legalább kettőt képes nyújtani – van kapcsolódó programja
1	minimum 3 alkalmas lóval és felszereléssel rendelkezik. A 2. és 3. szempont szerinti átlagpontszáma 3-nál nem lehet kevesebb

Forrás: MLTKSZ (<https://mltsz.hu/patkos-minosites/>)

A kormány a Nemzeti Vidékstratégia részeként 2012. február 29-én elfogadta a Kincsem Nemzeti Lovas Programot, majd az 1061/2012 (III.12.) kormányhatározatban döntött a program végrehajtásának módjáról is. A program célja a lóhasználat és a lovas tevékenység feltételeinek javítása, fejlődési pályára állítása, a fenntarthatóság alapjainak megteremtése, végső soron az, hogy *Magyarország lovas barát turisztikai desztinációvá váljon*. Ennek érdekében összefogja azokat az intézkedéseket, amelyek a lovaságazat fejlesztését elősegítik és a lovas-kultúrát, lovasturizmust és a lótenyésztést támogatják, valamint a lovasterápia, a lóversenyzés és a lovassportok helyzetét előremozdítják.

6. Aktív lovasturizmus Magyarországon

A Nemzeti Lovas Program célkitűzései között szerepel a hazai lovastúra útvonalak kijelölése. Az útvonalakon történő tájékozódás segítése GPS koordinátákkal, illetve jelzőtáblákkal történik majd. A túraútvonalak mentén a szükséges, illetve lehetséges pihenőhelyek, szálláshelyek,

és egyéb kiegészítő szolgáltatási (állatorvos, patkolás, stb.) lehetőségek feltérképezése folyamatban van és ezek információs pontokon történő megjelenítésére is sor kerül a jövőben. Ha a program megvalósul, kialakul a Magyarországról induló, döntően a Kárpát-medencére kiterjedő, hálózatszerűen működő, egységes minőségbiztosítással bíró lovastúra útvonal. Ez a világ leghosszabb összefüggő lovastúra útvonala (kb. 10 000 km). Ezzel létrejön a lovasturizmus területén a világon egyedülálló magyar modell.

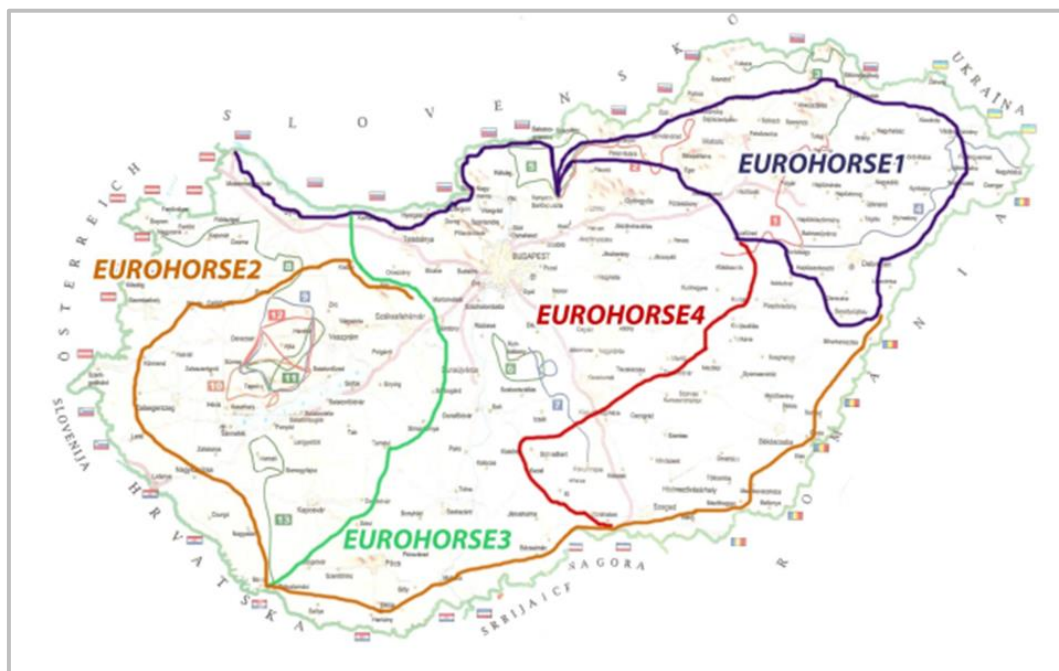
A Nemzeti Lovas Program Swot elemzéséből a leglényegesebb elemeket a következő táblázat tartalmazza.

4. táblázat: A lovasturizmus SWOT analízise

Erősségek	Lehetőségek
<ul style="list-style-type: none"> • lovas hagyományok • lovas nemzet imázs • szabad tereplovaglási lehetőségek • kiváló terepadottságok • Patkós minősítési rendszer • lovas szolgáltatók rendezet szintű szabályozása, • lovas szolgáltatók informatikai rendszerre • kiváló lóállomány 	<ul style="list-style-type: none"> • unikális magyar terméke az EUROHORSE hálózat • fenntartható turizmus ág • belföldi kereslet növekedés – bevétel növelés • munkahely teremtés • térség népességmegtartó képessége nő • hagyományos lófajták • helyi termékek, magyar termékek • lovas desztináció
Gyengeségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • szakember hiány • hálózatok hiánya • hazai termékek presztízs értékű elfogadásának hiánya • fiatalok nem kellően motiváltak 	<ul style="list-style-type: none"> • gazdasági válság hatása a turizmusra • járvány • klímaváltozás • konkurencia a nemzetközi piacon • pénzügyi bizonytalanság

Forrás: Kincsem Nemzeti Lovas Program alapján saját szerkesztés

Egyre több és sokszínűbb a lovastúra kínálat. Az extra magas áron és minőségben szervezett túráktól az önköltségi áron szervezett nomád túrákig mindenféle megtalálható a palettán. Előnyeink közé tartozik a kiváló, nyugodt vérmérsékletű, de temperamentumos magyar lófajták használata, a természeti adottságaink, a talajviszonyok az ország legnagyobb részén kiválóan alkalmasak a terep és túralovaglásokhoz. Magyarországon még szabadon lovagolhatunk, kevés a kerítés, és az erdőtörvény is lehetővé teszi a magánerdőkön való szabad átlovaglást.

1. kép: Az EUROHORSE hálózat

Forrás: Kincsem Lovasprogram

2013-ban megkezdődött a négy nagy EUROHORSE túraútvonalnak lóháton történő kijelölése, valamint a GPS koordináták rögzítése. Az információs pontok, pihenőhelyek, induló és célállomások, szálláshelyek, istállók kijelölése az első szakaszon megkezdődött (Obádovics–Gelányi, 2014). 2021-ben az EUROHORSE 1-es szakaszának Észak-Magyarország és Észak-Alföld területére eső részén a lovasturisztikai fejlesztés megvalósult. A Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség (MLKTSZ) célja fenntartható, aktív lovasturisztikai hálózat létrehozása. A területen több mint 150 lovas és más turisztikai szolgáltató hálózatba szervezésével a ló és lovas igényeit kielégítő komplex rendszert alkottak. Több, mint 1800 km-en és 31 lovasturisztika megállópontra lett kialakítva. A program folytatódik, és remélhetően néhány éven belül az egész ország át- és bejárható lesz lóháton, bárki otthon az íróasztalánál ülve megtervezheti a túraútvonalat, a pihenőkkel, szálláshelyekkel, étkezési lehetőségekkel együtt.

A lovasturisztikai fejlesztések 2014–2020-as időszakában országos szinten 13 túraútvonal került fel a térképre.

2. kép: Kijelölt lovastúra útvonalak

Forrás: A lovasturisztikai fejlesztések lehetőségei a 2014-2020-as tervidőszakban

A túratervezés esetében is vannak veszélyek, amelyek megoldásra várnak. A lovasvállalkozások nehéz és olykor bizonytalan gazdasági helyzete, az időjárás kitérttsége – takarmányárak változékonysága – miatt minden túra előtt ellenőrizni kell, hogy a lovas szálláshely valóban működik-e, van kapacitása, takarmánya és lehetősége lovak elszállásolására és a lovasok ellátása is megoldható. A kijelölt lovastúra útvonalak karbantartása a másik probléma. Ha nincs felelős, aki rendszeresen visszavágja a túlburjánzó növényzetet, eltakarítsa a kidőlt fákat, egy idő után lesznek járhatatlan útszakaszok.

Több internetes portál is lehetőséget kínál saját túraútvonalak felöltésére, térképpel, GPS koordinátákkal. Ilyen az www.endomondo.com internetes oldalra bárki feltöltheti saját lovastúra útvonalát. Az oldal használata ingyenes, de regisztrációhoz kötött. A közösségi oldalon két lovascsoportot is létrehozta, „Lovastúra” és „Lovastúra ajánlatok – Tereplovaglás” címszó alatt. Az előbbi úgy fogalmazta meg a célcsoportot, hogy azoknak szól, akik szeretnek terepre járni, esetleg hosszabb túrákat megtenni lóháton. Az utóbbi célcsoportja a tereplovaglást keresők és kínálók és itt várják a túraajánlatokat az egész országból és a határon túlról is.

A Fertő-tájon nagyon fontos lenne a lovasturizmus fejlesztése, szálláshelyek kialakítása, lovaspihenők, megállók biztosítása. A Fertő-tó körbekerülésére is lenne lehetőség, ha az útvonalak a megfelelő módon ki lennének tisztítva. Hiányzik a szállásadók befogadó hozzáállása. Az egy éjszakás vendégeket nem szeretik, lovakra pedig egyáltalán nincsenek és nem is szeretnék felkészülni. Ahol pedig a lovak elszállásolására van mód, ott az emberek számára nincs hely, tehát máshol éjszakáznak a lovak és máshol a lovasok.

7. Aktív lovasturizmus a Fertő-tájon

A Fertő-tó környékén lévő településeken több lovarda található. Ezek egy része versenysport istálló, vagy bértartó hely, van lovasiskola, de túrázással, túraszervezéssel és turizmust kiszolgáló lovagoltatással csak a Fertő-parti Lovasklub foglalkozik.

Az ide látogató turisták, akik lovagolni szeretnének a nyaralásuk ideje alatt, nem igazán találnak lovaglási lehetőséget a környéken. A Fertő-parti Lovasklub nem lovarda, a Lovasklub tagjai saját lovaikkal vesznek részt a lovasklub életében. Az Egyesület céljai a magánlovasok és lópartók, a ló- és lovassport iránt érdeklődő személyek összefogása, a lovas kultúra fejlesztése, terjesztése, a lovas hagyományok ápolása, hagyományteremtő versenyek és a turizmus továbbfejlesztését szolgáló színvonalas bemutatók tartása, nem utolsósorban az utánpótlás, a gyermek,- és fiatalok lovasok nevelése, támogatása.

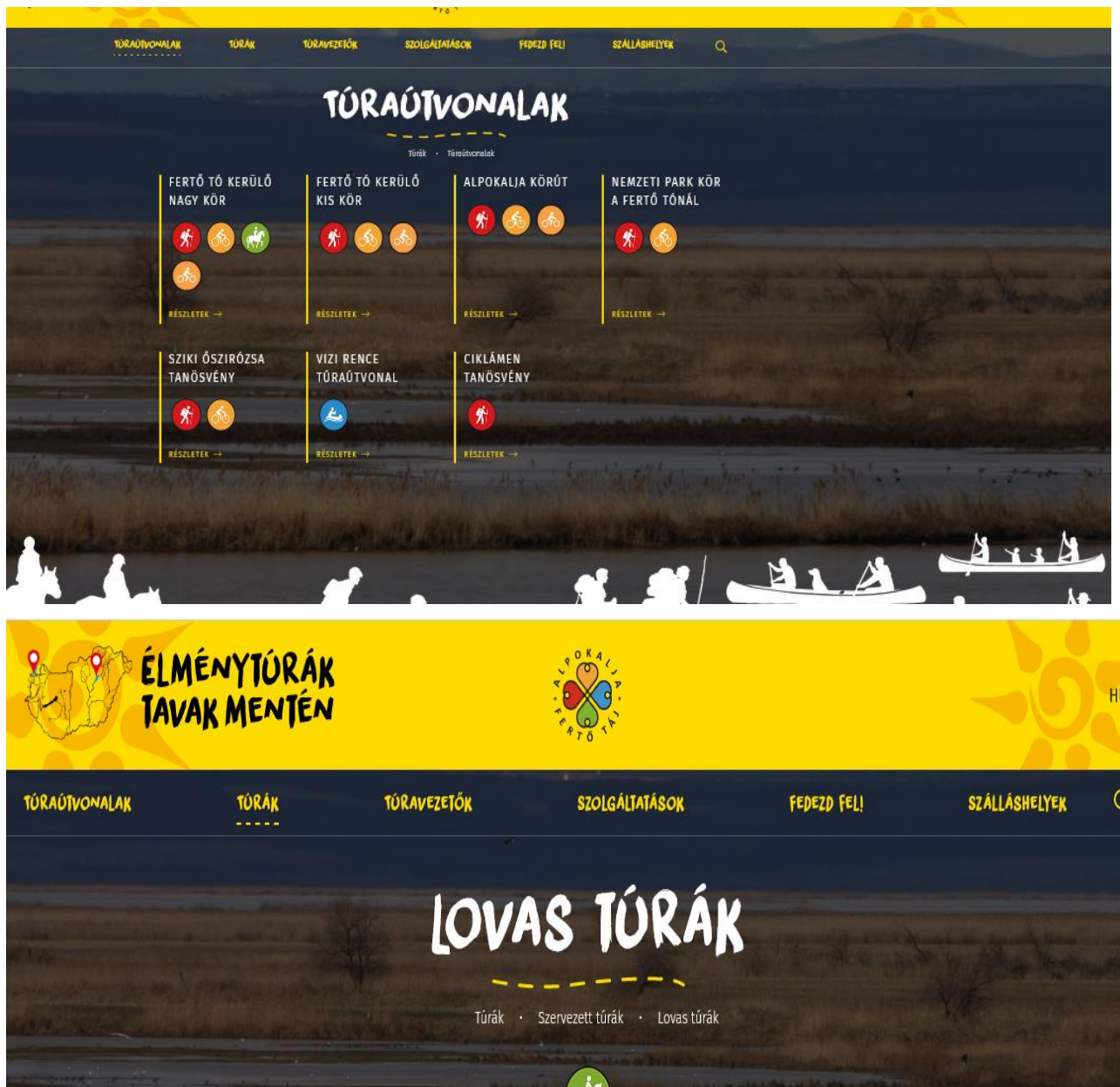
Céljaik elérése érdekében az óvodás gyerekeknek „ovilovit” tartanak heti rendszerességgel, a kisiskolásoknak pedig „isilovit” szerveznek. Akik pedig komolyabban szeretnének lovagolni, azoknak díjlovas edzőt, és díjugrató edzőt is tudnak ajánlani. Sajnos egy nagyobb kapacitású lovasiskola megszűntette a lovasoktatást, bérístállóként működik és sportolók edzésével foglalkozik, így a tömegek kiszolgálására alkalmas lovasiskola a környék nagy hiányossága. Sopronban és közvetlen közelében van három fedeles lovardával is rendelkező lovasiskola, azonban Soprontól keletre elsősorban sportolók – versenyzők – részére fenntartott lovardák vannak. Pedig a jövő lovasai, lovastúrázóik a jelen kislovasaiból lesznek, így az utánpótlás nevelésére feltétlen szükség van.

A Fertő-parti Lovasklub részt vesz az Alpokalja Fertő Táj Vidékfejlesztési Egyesület *Élménytúrák a Tavak mentén* című turisztikai projektjében. A Projekt a Tisza-tó és a Fertő-tó turizmusának fellendítését szolgálja. Ennek keretében olyan honlapot hoztak létre, amelyen a környék gyalogos, kerékpáros, vízi és lovastúráit hirdetik, túravezetőket és szállásokat is ajánlanak. A Fertő-parti Lovasklub évi rendszeres garantált lovastúrái közé tartozik a *Széchenyiek nyomában* című lovastúra. A környék lovasai, lovaskocsisai vesznek részt a túrán, a lovasszerek pedig megtelnek a családtagokkal, ismerősökkel és turistákkal.

Általában 8-12 hátszló és 6-8 lovaskocsi jön össze egy-egy alkalommal. Időnként családtagok kerékpárral is csatlakoznak a túrához. A túraútvonal nagyrésze kétkeréken is járható, ahol pedig nem, ott van a közelben alternatív útvonal a számukra. A túrákon a lovaglás, lovaskocsis kirándulás mellett a kultúrkörnyezet megismerése is cél.

8. Széchenyiek nyomában túraútvonal

Az Alpokalja Fertő-táj Vidékfejlesztési Egyesület projektje keretében egyrészt túravezetők képzésére, másrészt olyan honlap létrehozására került sor, amely kielégíti a túrázni vágyó turisták információ igényeit. 30 garantált túra szerepel a kínálatban, amelyek sorában két lovastúra van a Fertő-parti Lovasklub szervezésében. Ezek közül az egyik a *Széchenyiek nyomában* c. túra, amely nem csupán a lovaglást, lovaskocsikázást jelenti, hanem a térség Széchenyi örökségét is megismerteti a résztvevőkkel.

3. kép: Az Élménytúrák a tavak mentén honlap

Forrás: <https://www.elmenyturak.hu/hu>

A túra hirdetése

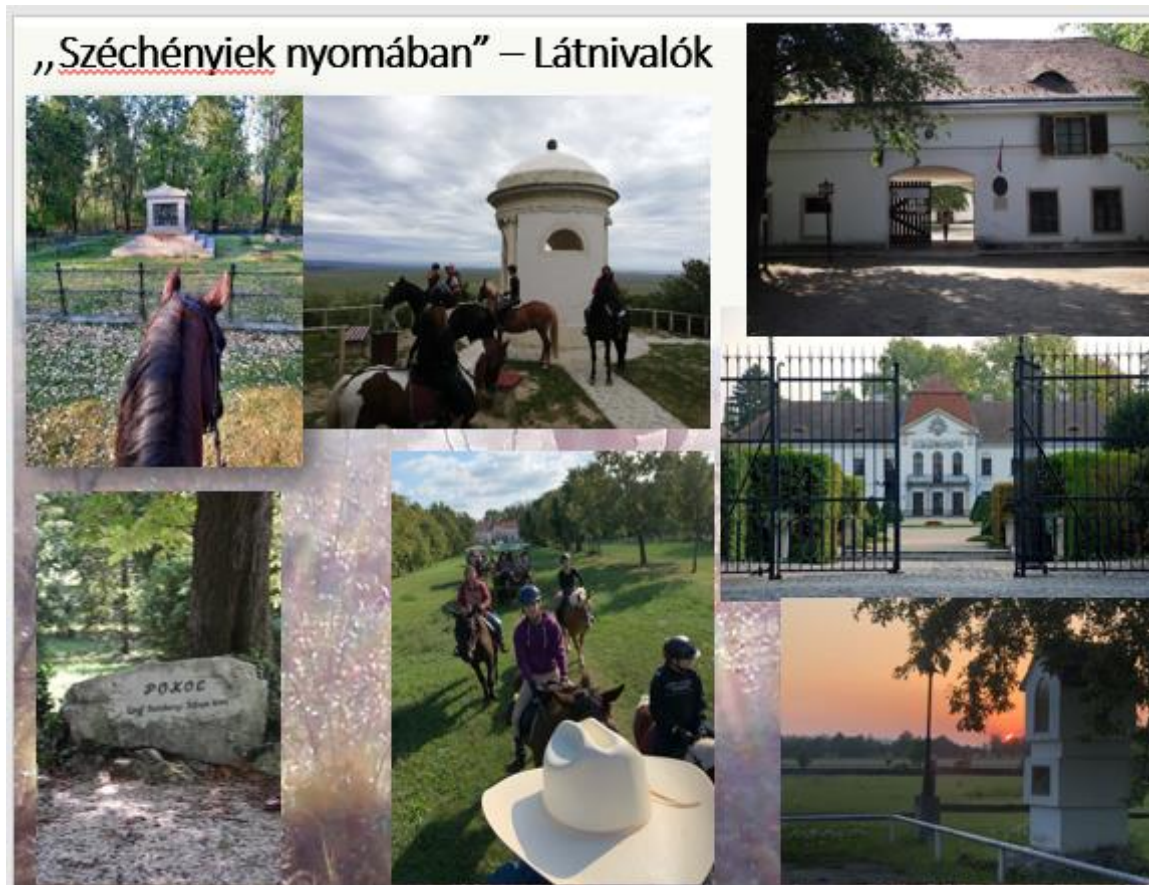
- A túra pontos neve: Széchenyiek nyomában
- A lovastúra Hegykőről a lovaspályától indul, majd Fertőhomok-Hidegség határában haladva érkezik Széchenyi Béla és Erdődy Hanna sírjához, amely a híres Hársfasor végén található. A Gróf Széchenyi Ferenc által építtetett fertőbozi Gloriett kilátó a következő állomás, ahonnan páratlan kilátás nyílik a Fertő tóra. Innen a hársfasoron keresztül Nagycenkre a Széchenyi Kastélyhoz érkezik a túra. A Kastély parkjában van egy hosszabb pihenő, piknikebédél, közben van lehetőség a Múzeum és a Széchenyi Mauzóleum megtekintésére is. A pihenőt követően a hársfasorról a hidegségi útra térve Hidegség határában, a Toronyhegyi pajtában és a mellette található csőszkunyhóknál várják a társaságot pálinka és helyi termék kóstolással. Innen már hazafelé vezet az út.
- Csatlakozhatnak saját lóval rendelkező lovasok, a családtagoknak és érdeklődőknek pedig jut a hely a 16 fős sétakocsik egyikén. A túra hossza 28-29 km. Látnivalók útközben: Széchenyi Béla és Erdődy Hanna sírja, Gloriett (Fertőboz), Széchenyi Hársfasor, Széchenyi Kastély Nagycenk, Ilona Major Hidegség.

- Gyülekező 9:00-9:30 között Hegykőn a lovaspálya melletti füves területen. Elhelyezkedés a lovaskocsikon, köszöntő. Indulás 9:30-kor, várható érkezés 16-17 óra között.
- Túra találkozási helye, GPS koordináta: Hegykői Lovaspálya 47.619478, 16.791107

4. kép: A Széchenyiek nyomában című lovas túra útvonalterve

Forrás: <https://www.google.hu/maps>

5. kép: Látnivalók a lovas túra során

Forrás: www.nagycenk.hu; Horváth Ágnes Ilona Major; Fertő-parti Lovasklub

9. Összegzés

A lovasturizmus fejlesztése a vidék egyik fontos kitörési pontja lehet. A lovastúra útvonalak mentén a kapcsolódó szolgáltatások számos munkahelyet biztosítanak. Nélkülözhetetlen azonban a lovastúrák szervezéséhez és szálláshely szolgáltatáshoz alkalmas lovasegységek, és a főszereplők, a lovak számának és minőségének ismerete, feltérképezése.

Európa legtöbb országában a természetes környezetben való lovaglás a zárt magánterületek és magán utak miatt szinte már lehetetlen. Óriási előnyünk, hogy hazánk legszebb tájain, rétjein, erdeiben még szabadon lovagolhatunk. Meg kell őrizni a terepen való szabad lovaglás lehetőségét. A hazai lovasturizmus pár éve kezd (újra) igazán népszerűvé válni. Egyre többen fedezik fel a lovasiskolákat és lovastanyákat, hogy több-kevesebb időt töltsenek a szabadban lóháton, vagy nézzenek meg egyre színvonalasabbá váló lovasbemutatókat. A lovastelepek szolgáltatásainak bővülésével egyre több vendéget nyer magának a lovasturizmus.

A fentiekhez még azt is hozzá kell tennünk, hogy nagyon fontos nem csak a lovasoknak, hogy lovas kultúrát, erkölcsöt és etikát tanuljanak, ez éppúgy fontos az egész társadalomnak, hiszen ha fejlett hazai lovasturizmust szeretnénk, akkor ehhez befogadóvá kell tenni a teljes magyar társadalmat. A lovaskultúra oktatását kicsi korban kell kezdeni, hogy a jó lehetőségeket később biztonságosan tudják kihasználni és élvezni, vagy legalább támogatóan elviselni.

A szabadidő kihasználásának a lovastúra egy sok szépséget, örömet adó, egészséges formája. A tanulmányban igyekeztünk bemutatni a lovas túrázás sokszínűségét, ezen keresztül megpróbáltuk érzékeltetni milyen széles társadalmi réteget érinthet az aktív kikapcsolódás e fajtája. A bemutatott igények sokszínűsége, a lovastúrát szükségszerűen kiegészítő (étkezés, szállás, takarmányozás), illetve ahhoz könnyen kapcsolható egyéb szolgáltatások (wellness, gasztronómia, kulturális programok stb.) lényeges turisztikai potenciállal kecsegtetnek a lovas ágazat fejlesztésének révén.

Felhasznált irodalom

- Buchmann, A. (2017): Insights into domestic horse tourism: the case study of Lake Macquarie. NSW, Australia. *Current Issues in Tourism*, 20(3), 261-277.
DOI: <https://doi.org/10.1080/13683500.2014.887058>
- Buczek-Kowalik, M. – Klamár, R. – Kozoň, J. (2017): Equestrian tourism as an offer of rural tourism -study on the selected examples from Podkarpackie Province (Poland) and Prešov Province (Slovakia). *European Journal of Service Management*, 23(3), 5-12.
DOI: <https://doi.org/10.18276/ejms.2017.23-01>
- Győrffy-Villám A. (2001): A lovasturizmus kézikönyve. Mezőgazda Kiadó, Budapest.
- Kozak, M. W. (2013): Equestrian Tourism in Poland: Status, Opportunities, and Barriers Affecting Local Development. *Folia Turistica*, vol. 28 (2)2013, Cracow: University School of Physical Education, 205-226.
- Lóska J. (2007): Az Észak-magyarországi és Észak-alföldi régió lovas turizmusának helyzete és kibontakozásának lehetőségei.
http://www.logogyasz.hu/_data/VFS_a2b2460a47cc158bac7680d17412aa3f.pdf
- Nagy I. (2000): Lovas vadászatok, falkavadászat, falkászat, vadászlovaglás. Lapu Bt Bp.
ISBN: 963-858-475-0
- Németh A. (2004): Lovasturizmus Magyarországon. *GAZDÁLKODÁS: Scientific Journal on Agricultural Economics*, 48(80-2016-637), 95. [23]
- Obádovics Cs. – Gelányi I. (2014): Lovasturizmus Magyarországon In: Darabos Ferenc – Ivancsóné Horváth Zsuzsanna (eds.): *Nemzetek turizmusa: VI. Nemzetközi Turizmus Konferencia 2014 Tanulmányok*. Győr, Hungary: NYME Apáczai Csere János Kar, (2014) pp. 427-445. 18 p.

Internetes források

<http://www.burgenland.info/en/themen/sport/riding/> (2014.04.01)

FITE <https://fite-net.org/en/>

<https://www.lovaskalendarium.com/news/a-lovas-turizmus-multja-jelene-es-lehetosegei> (Komjáthy András interjú) (2017) A lovas turizmus múltja, jelene és lehetőségei.

http://www.logogyasz.hu/_data/VFS_c8c9c84eaaf138481b7f851359d7edf4.pdf: Nemzeti Turizmus-fejlesztési Stratégia Lovasturizmus termékfejlesztési stratégia 2007-2013. Magyar Turizmus ZRT, MLTKSZ 2009.

https://mkeh.gov.hu/hivatal/kozerdeku_adatok_2013/tevekenysegre_mukodesre_vonatkozó_adatok/nyilvantartások

<http://www.mlosz.hu/nlp/nlp.html>: Kincsem Nemzeti Lovasprogram (2012)

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0500164.tv>: Kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (6/C. §52 (1)).

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0800014.onm>: A 14/2008. (XII. 20.) a lovas szolgáltató tevékenységről szóló ÖM rendeletben (13.§)

<https://szakkepesites.hu/okj/tanfolyamok/lovastura-vezeto>

<https://mltsz.hu/patkos-minosites>

<https://docplayer.hu/5172814-A-lovasturisztikai-fejlesztések-lehetosegei-a-2014-2020-as-tervidoszakban.html>: A lovasturisztikai fejlesztések lehetőségei a 2014-2020-as tervidőszakban (Lóska János előadása)

<https://turizmus.com/utazas-kozlekedes/lovas-barangolas-magyarorszag-elso-eurohorse-utvonalan-1177863>